
OBSAH

<i>Úvod</i>	9
<i>Kapitola I.</i>	
FILOZOFIE ITALSKÉHO HUMANISMU	19
Dante Alighieri	19
Struktura světa	20
Určení člověka	23
Francesco Petrarca	26
Humanismus proti scholastice	28
Antropocentrismus	30
Humanismus jako filozofie	35
Jazyk kultury	37
Antické dědictví	39
Umělecká forma	41
• Sociální orientace humanismu	45
Humanistická antropologie	46
Epikureismus	47
Důstojnost člověka	51
<i>Kapitola II.</i>	
RENEŠANČNÍ NOVOPLATONISMUS	57
• Mikuláš Kusánský	57
• »Učená nevědomost«	60
• »Maximum«, »ne-jiné«, »bytí-možnost«	62
• »Rozvinutí«	63
Problém nekonečnosti a kosmologie	65
Přirozenost člověka	67
Poznání	69
Víra a vědění	71
Intuice a nekonečnost poznání	72

Georgios Gemistos Plethon	75
»Helénská teologie«	76
Florentská Platónská akademie	82
Ficinova díla	84
Renesanční zpracování novoplatonismu	85
Hierarchie a jednota	87
Duše, příroda, láska	91
Hymnus na člověka	94
Pico della Mirandola	96
Panteistické tendence	99
Polemika proti »lživým vědám«	101
Učení o svobodě člověka	102

Kapitola III.

FILOZOFIE RENESANČNÍ PŘÍRODOVĚDY 105

Leonardo	105
Zkušenost proti »vnuknutí«	110
Hledání experimentální metody	114
Zákon a nutnost	116
Obraz světa a člověka	117
Mikuláš Koperník	121
Nová kosmologie	122
»Filozofie přírodovědy« a přírodní filozofie	127

Kapitola IV.

HUMANISMUS A UTOPIE 131

Erasmus Rotterdamský	131
Díla	132
Předmět a metoda filozofie	134
Humanistické zpracování křesťanské etiky	136
Humanismus a reformace	139
Thomas More	140
»Utopie«	144
Etické učení	146
Humanismus a protireformace	149

Kapitola V.

POLITICKÁ FILOZOFIE HUMANISMU. NICOLÒ
MACHIAVELLI

151

Nicolò Machiavelli	151
Filozofie dějin	154
Osud a ctnost	156
Politika a náboženství	159
Politika a morálka	161
Státní zájem	162
Machiavelli a machiavellismus	165
Politické myšlení po Machiavellim	167

Kapitola VI.

RENASANČNÍ ARISTOTELISMUS. PIETRO
POMPONAZZI

169

Pomponazzi a humanismus	169
Víra a rozum	172
»O nesmrtelnosti duše«	174
Závislost myšlení na těle	175
Člověk v hierarchii podstat	176
Mravnost smrtelného člověka	177
»O příčinách přírodních jevů«	179
Kosmický determinismus	181
»O osudu, svobodě vůle, předurčení a božské prozřetelnosti«	183
Teodicea	184
Bůh — přírodní nutnost	186
Giulio Cesare Vanini	188
Aristotelismus po Pomponazzim	189
Kritika aristotelismu. Pierre de la Ramée	190
»Druhá scholastika«	192

Kapitola VII.

OD HUMANISMU K PŘÍRODNÍ FILOZOFII. ETIKA A
KOSMOLOGIE PIERA ANGELA MANZOLLIHO

195

»Zvěrokruh života«	195
--------------------	-----

Manzollého etické názory	196
Ontologické problémy	200
Věčnost světa	201
Kosmologie	204
Nekonečnost vesmíru	206
Manzollého panteismus	208

Kapitola VIII.

NATURALISTICKÁ FILOZOFIE ČLOVĚKA. MICHEL DE MONTAIGNE 211

Montaignův život	212
»Eseje«	214
Způsob filozofování	216
Skepticismus a víra	219
Úloha pochybování	222
Vědění jako proces	223
Relativnost vědění	224
Kritika antropocentrismu	228
Kritika teologie	231
Náboženství jako »zvyklost«	233
Montaignovo etické učení	235

Kapitola IX.

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE BERNARDINA TELESIA 243

Přechod k přírodní filozofii	243
Bernardino Telesio	244
»Vlastní principy přírody«	245
Hmota a činné principy	247
Prostor a čas	248
Samopohyb	249
Život a vědomí	250
Etika sebezáchovy	252
Senzualismus Agostina Doniho	254

---

*Kapitola X.***»NOVÁ FILOZOFIE VESMÍRU« FRANCESKA
PATRIZIHO**

259

Kritika aristotelismu	260
Principy věcí	262
Prostor	264
Čas	265
Učení o »všejedíném«	265
Nekonečnost světa	267
Kosmologie	268
Všeobecná oduševněnost	269
Etika »filautie«	271

*Kapitola XI.***PŘÍRODNĚ FILOZOFICKÝ PANTEISMUS
GIORDANA BRUNA**

273

Život Giordana Bruna	274
Učení o Jednom	276
Hmota a forma	279
Atomismus a monadologie	282
Panpsychismus a »světová duše«	284
Prostor a čas	285
Boj za novou kosmologii	287
Nekonečnost vesmíru	291
Nekonečný vesmír a bůh	293
Brunův panteismus	295
Učení o poznání	297
Etika. Hrdinské nadšení	304
Brunův ateismus	306
Sociálně politické názory	308
Význam filozofie Giordana Bruna	310

*Kapitola XII.***PŘÍRODNĚ FILOZOFICKÁ SYNTÉZA TOMMASA
CAMPANELLY**311

Život bojovníka a myslitele	311
Obnovení věd	313
Učení o »dvou knihách«	314
Filozofie založená na smyslovosti	316
Substanciálnost hmoty	317
O smyslové schopnosti věcí	318
Primality	320
Bůh a příroda u Campanelly	321
Kosmologie	324
Senzualismus a otázky jistoty vědění	327
Poznání a praxe. Magie	329
Campanellův komunistický ideál	331

Kapitola XIII.

MYSTICKÝ PANTEISMUS JAKOBA BÖHMA 339

Thomas Münzer	339
Jakob Böhme	342
Böhmová teosofie	346
Zvláštnosti Böhmová panteismu	347
Dialektika boje protikladů	350
Učení o člověku	352

Závěr 355

Galileo Galiei 359

Giambattista Vico 366

Jmenný rejstřík 371
